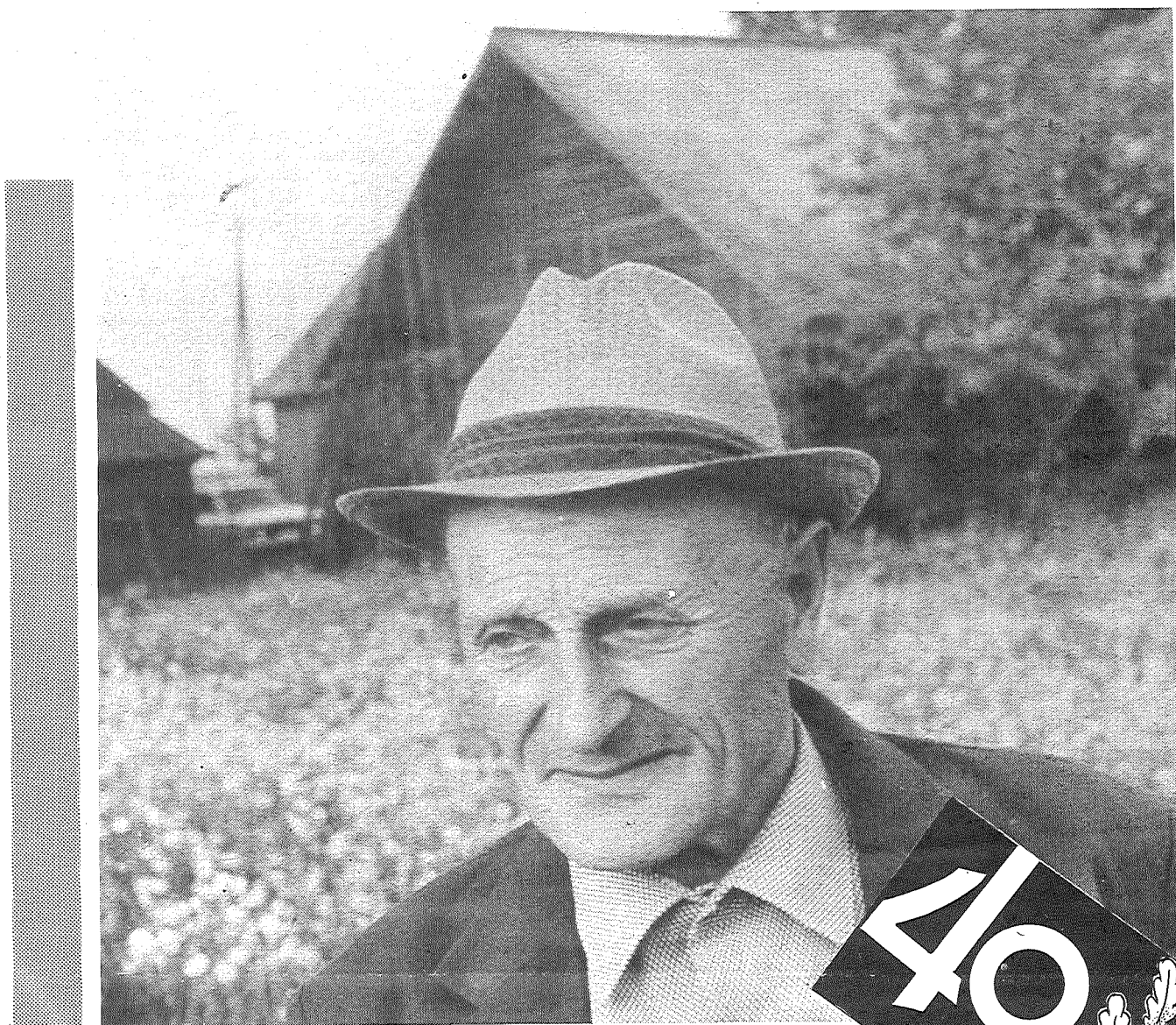

JAUNAIS CELS

AGROFIRMAS «SARKANAIS OKTOBRIS» PARTIJAS, ARODBIEDRĪBAS, KOMJAUNATNĒS KOMITEJU UN ADMINISTRĀCIJAS ORĢĀNS

Cilvēks kā akmeni mūžu savu nesis

Prātā nāk dzejas vārsmas par tēvu, kurš kā smagu akmeni lauka malā noliek savu dzīvi un nu var piesēst atpūsties. Akmens, kam novēlēta ilga kalpošana, ēku pamatos. Akmens un cilvēks. Viņi pastāvīgi dzīvo līdzās, arī pēc cilvēka nāves uz kapa noliek akmeni. Cilvēks novēco ātri, akmens — lēnām, to saārda sūnas un ķērpji. Bet ja akmens ir likts lietā, teiksim, iemūrēts ēkas sienā, tad saglabājas ilgāk. Šis tas no tādas izturības ir arī cilvēkā: apzinīgākie, kārtīgi

gākie un darbīgākie dzīvo ilgāk.

Vai līdzinājusies kaut mazliet akmenim goda kolhoznieka Vitolda Sestakovska dzīve? Spriediet paši, es pacentīšos vien nedaudz pastāstīt par dažām no viņa, septiņdesmit divu gadus garā mūža epizodēm.

Aiz Pleniņu ciematina ir vairākas sakoptas viensētas, kuras ar vienu vai diviem logiem, ar jumta kori vai kādas ēkas stūri lūkojas pa spēcīga zalošanas priekša apņemto koku un krūmu spraugām — cerīnēm, jasmīnēm, augļu kokiem, bērziem, liepām... Kam kas vairāk patīcis, tas to arī stādījis pie savas mājvietas. Bet līdzās ir kārtīgs, rūpīgi izravēts un ar pērkonu lietu nomazgāts piemāju laucīns.

Kāda no viensētām īpaši pievelk. Tā ir pienācīgā attālumā, lai nesmacētu ceļa putekļi, tur pie dārza ar ābelēm vidū ir liepiņu rinda, kuru kādreiz apgrīzītie zaru vaiņagi tagad saauģusi par zaļām dzīvības lāpām. Pāri mājas jumtam sniedzās senie iemītnieki — kupla liepa, alksnis un bērzs — viensētas vienaudži. Tādi brāļi bērzi stāv arī nostāk, uz šķūņa pusi, bet dārza otrā malā — jaunu egliņu rinda, kuru tumšajos zaros kā mazas ogļītes šur tur gaļi šā gada čiekuriņi.

Patika stādīt kokus, visvairāk milēju bērzus. Pašiem sava meža mums nebija, bērniņā kociņus stiepu no tālienes. Sajā rindā palicis vairs tikai viens — citus nozāģēja pēc mežsarga rīkojuma...

Saimnieks sarunu iesāka ar to, kas viņam dārgāks. Kas mīļš mums katram — ar saulaino bērniņu tēva mājā mīlas māmulas uzraudzībā un aprūpē. Lai gan šīs mājas saimnieka bērniņu vispārņemtajā nozīmē gluži saulainu nenosauksi: kad viņam bija vēl tikai viens gadiņš, nomira tēvs un Vitolds palika ar saviem onkuļiem, viņu aizbildniecībā — Jāņa. Jāzēpa un Vikentija.

Vitolda vecāstēvs nebija zemes saimnieks, to arēndēja no vietējās muižniecības Novokšanovas, kura mīļējis saukties par ģenerāļa meitu. Paaugšies četri viņa dēli un bijuši veikli palīgi. Un 1922. gadā viņiem kā ilqadējiem arēndētājiem, prasmiem zemkopjiem, iedāļjuši jaunsaimniecību turpat, platībā 17 hektārus. Vecākais no brāļiem — Staņislavs kļuvis par tēva iesāktā darba turpinātāju, izveidojis savu ģimeni, kamēr jaunākie minuši tālus ceļus I pasaulē karā.

Kad aprīma kara viesuļi, izklīda tumšie mākoņi un viņi pārnāca uz tēnobieņums 3. lpp.

Spriegu sacensību lopbarības sagādē

KOMPLEKSO TEHNOLOĢISKO VIENĪBU SACENSĪBAS NOTEIKUMI

Rezultātus apkopo par sezonu, ņemot vērā plāna izpildi (procentos) siena, skābsiena un skābarības gatavošanā, kvalitāti, darba disciplīnas un darba aizsardzības līmeni vienībā. Sacensības gaita ik nedēļu tiek atspoguļota «Kaujas lapiņās» un «Zibēnos». Par pirmo vietu vienība saņem agrofirmas administrācijas, partijas un arodbiedrības komiteju ceļojošo vimpeli un Goda rakstu, prēmiju 300 rubļu apmērā.

MEHANIZATORU SACENSĪBAS NOTEIKUMI

Rezultātus apkopo ik pēc nedēļas un par sezonu, ņemot vērā visu veidu tehnikas darbu, izņemot grupas E — 28 un E — 301, nosaka četras labākās vietas maīņu normu izpildē, rēķinot uz traktoru, kvalitātes nodrošinājuma, darba un ražošanas disciplīnas, drošības tehnikas un darba aizsardzības noteikumu ievērošanā, traktoru un lauksaimniecības mašīnu tehnisko stāvokli.

Lopbarības pievešanā ar autotransportu noteiktas trīs labākās vietas, ņem vērā veikto darbu apjomu un kvalitāti, darba un ražošanas disciplīnas, kā arī drošības tehnikas noteikumu ievērošanu, automobiļa tehnisko stāvokli.

Agregātu E-301, E-302 un E-280 grupā tiek izdalītas divas labākās vietas, ņemti vērā applauto platību lielums, iegūta masa, darītāja disciplinētība un tas, kā viņš ievēro drošības tehniku, darba aizsardzības noteikumus.

Uzvarētāji saņem agrofirmas administrācijas, partijas un arodbiedrības komiteju Goda rakstus un naudas prēmijas: visos tehnikas veidos attiecīgi 60, 50 un 40 rubļus, automašīnu vadītāji — 50, 40 un 30 rubļus, importa tehnikas grupā — 40 un 30 rubļus.

Saules krāsnī

Lielais lauku darbu konveijers, kā ik gadus, atkal griežas pilnā sparā. Vēl tikai pagājušajā nedēļā rajonā nosvinētas apsēšanas, bet sējumu kopšana jau viens darbs dzen otru.

25. maijā, kad kopā ar agrofirmas ģenerāldirektora vietnieci, galveno agronomi Sofiju Vjaksi braucu pa kolhozu, visi tie sējumu mehanizētās kopšanas darbi, kas konkrētajos apstākļos nepieciešami, un iespējami, bija jau izdarīti. Kartupeļi 40 hektāru platībā izvaģoti pat pa divi lāgi. Nomīgloti pret nezālēm apmēram tūkstoš hektāru vasarāju. Biešu sējumu rindstarpas uzirdinātas, un tagad tur strādāja retinātāji, kuru galvenos spēkus tobrīd veidoja talcinieki no Ukrainas. Todi mēs pārsvarā braucām pa pirmā ražošanas iecirkņa teritoriju un, kā jau tam jābūt, pie viena no laukiem celā sastapām šī iecirkņa priekšnieku Voldemāru Adamoviču. Viņš pastāstīja, ka tuvākajās dienās sezonas strādniekiem pievienosies pašu laudis. Līdzīgi tas ir arī otrajā iecirknī. Vēl agrofirma noslēgusi līgumu ar Preiļu skolēnu LOTOS vienību. Tātad visdarbietilpīgākajam sējumu kopšanas uzdevumam darbaspēka vajadzētu pietikt.

Saule todien cepināja kā krāsni, un bija labi saprotamas galvenās agro-

nomes bažas par nākamās ražas likteni. Zalajos bīkalnos vasarāju sējumi bija zaudējuši savu spīgtu krāsu. Ziemāji sākuši pārļēķu skubīgi riest vārpas. Par valgmēs trūkumu signalizēja pat bēdīgi nolaiptās ābolina lapiņas. Labi, ka 28. maija lietus deva iespēju zemei mazliet atdzerties. Tomēr «sausā diēta» būs atstājusi arī savu neatgriezenisku ietekmi.

Pēc lietus — šodien dien augu aizsardzības agronome Vera Abajeva bija pavisam nevalīga. Gluži tāpat kā augļiem, svētdienas lietugāze bija atdevusi dzīvību arī viņas vadītajiem sējumu aizsardzības posmiem, kurus karstais un sausais laiks bija daļēji paralizējis. Todi vien vajadzēja steidzami sadalīt uzdevumus cīņā pret nezālēm kartupeļu, kukurūzas un linu laukos. Tomēr agronome atlicināja brīdi, lai īsi informētu par līdz šim padarīto viņas vadītā darba jomā:

— Arī šogad mums darbojas pa vienam sējumu aizsardzības mehanizētājam posmam katrā ražošanas iecirknī. Ikvienā no tiem strādā divi mīglotāji, viens maisītājs STK-5 un ūdens pievedējs. Visus ziemāju sējumu esam nomīglotājuši ar herbicīdiem (ķīmiskiem līdzekļiem pret nezālēm), fungicīdiem

(pret augu slimībām) un retardantiem (pretveidres preparātiem).

Jāteic, ka ķīmikālijas šogad izmantojam ar vislielāko piesardzību, jo arī lauksaimniecībā saasinājusies ekoloģijas problēma. Šogad, piemēram, ļoti pieticīgi ziemāju druvās lietotām pretveidres līdzekļus. Pret nezālēm nomīglotājam arī vasarāju — 1054 hektāru platībā, taču sausajā laikā atturējamies apstrādāt laukus ar zālāju pasēju. Kviešu šķirnes 'Donskaja polukarļikovaja' sēklas laukus tomēr apmīglosim ar tiltu — preparātu, kas pasargās labību no slimībām. Par biešu laukos paveiktā mūsu posmu darba efektivitāti var pārliecināties pirmās reizes ravētāji — viņiem īstenībā bietes nākas tikai izretināt.

Gribu atzīmēt, ka mehanizētajos posmos apzinīgi strādā Viktoris Mazjānis un Pāvils Spiridonovs, kuri vada maisītājus STK-5, tāpat mīglotāji Leonards Pauriņš, Staņislavs Spēls un Edmunds Bečs, ūdens pievedējs Ivans Jegorovs. Kā redzat, ar labu vārdu varu pieņemt gandrīz visus sējumu aizsardzībā nodarbinātos. Mehanizatoru disciplinētība jau arī ir precīza, optimālos termiņos veikta sējumu aizsardzības darba garantija.

L. LAUCE

DAZAS GAISA KAUJU EPIZODES

NO KARA DARBĪBAS APSKATA

PIEMINĀS MIRKLIS KĀSTĪRE

2. lappuse

PUSKINS IR AR MUMS

CILVEKS KĀ AKMENI MOŽU SAVU NESIS

3. lappuse

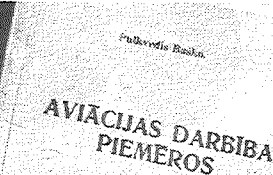
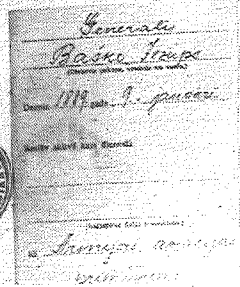
ROGTA PAMĀCĪBA

SAGAIDĪTA AR MŪZIKU

ZENUS IZVADA ARMĪJA

4. lappuse

Latvijas aviatori pulcējas Preiļu novadā

JEZUPS BAŠKO

Dažas gaisa kauju epizodes

1915. 5. VII. Mēs lidojam Tomaševa — Rava Russkaja rajonā. Bumbas jau izmestas. Lidojums norit mierīgi. «Ienaidnieks zem lidmašīnas», — iekliedzas mehānikis... Pa labi un zem astes iznirst melnie krusti... Asins strūklinas no manas sejas, kā rotaļu fontānā, šlakstina kajītes logus... Kreisie motori sāk raustīties... Benzīns plūst no sašautiem vadiem un tvertnēm... Spiežu kabatas lakatīņu pie sejas, lai neredzētu asins strūklinas — mani pārņem šausmas. Skats pa kreisi... Melni krusti nāk pretim no kreisās. Ienaidnieks it kā grib noraut mūsu kreiso spārnu. Pa atvērtām sāndurvīm mans palīgs ar karabīnu tēmē pretniekā... Pazib acu priekšā divas lidonu sejas un tās noslīd uz leju mūsu lidmašīnas priekšā. Kreisie motori izslēgti, lidmašīna, kā aiz labās ilkses vilkti rati, turpina lidojumu. Vēl divas ienaidnieka lidmašīnas turas tuvumā. Neredzēt savu aerodromu... Bet notiek kaut kas nesaņemams: melnie krusti vairs neuzbrūk. Pozīciju rajons. Mēs puslīdz glābti. Apstājas arī labie motori — benzīns iztecējis. Es izdaru nolaišanas Holmes purvā. «Zemel!» — mežoniģā balsī iekliedzas palīgs. Lidmašīna viegli pieskaras ze-

mei. Es izkāpu no kaiļes un nokritu zālē... Atveru acis. Pilna istaba karavīru. Kā tiku mājās? Kāpēc viņi tik drūmi? Vai viņi pulcējas pie nāves gultas? Bet tas bija par agri... Telegrāfs uz visām malām nes ziņas par mūsu gaisa kauju. Sirds nemierīgi pukst, no galvas nevar izdzīt uzbāzīgu jautājumu: «Kāpēc nojēmi ložmetējus?» Kāpēc slukti tika novērots gaiss? Ja būtu ložmetēji un pienācīga novērošana, — tad varēja visi trīs pretinieki mēģināt laimēt! Bet Madsens, kā tādos gadījumos parasts, pēc 5—6 lodēm atteicās strādāt — vairs ieročis gaisa divkaujai. Nē, turpmākos lidojumos vajadzīgs speciāls gaisa novērotājs un līdzjēmt ne mazāk par 4 ložmetējiem. Tad lai nāk melnie krusti.

1916. 24. III. Tarnopole — Brodi — Lvova. Augstums 3000 metri. Droši lidojam pāri pozīcijām. Dzirdam it kā stiprāki vai klusāki bangu sitieni — vecā dziesma. Viens divi pagriezieni, 5—6 caurumi plāksnēs un ar to briesmām garām. Skats pa labi: nepārtraukta melnu, baltu gubu mākonīšu rinda; priekšā tas pats, pa kreisi arī. Palīgs nočūkst: «Sauji!» Es ar smaidu paskatos uz viņu un pagriežu lidmašīnu uz kreiso. Tā ir pirmā bēgšana no

ienaidnieka artilērijas. Pēc pāris minūtēm atkal spīd saulīte un redzama dzidra, zila debess... Mājās saskaitām caurumus — 41. Palīgs pienāk tuvāk, apskatās un noslēpumaini teic: «Kāds tu vispāri štūrgalvis, to visi labi zin, bet kā tu vari smaidīt kā velns, to es nezināju!» Kā? «Tur vairs Brodiem — tavos vaibstos bija velnišķīgs smaidis.» Es domāju — vai nebija tas ballu smaidis? Jā! Dzidrajā telpā paliek arvien mazāk un mazāk vietas. Briesmas draud ne tikai no iznīcinātajiem, bet arī no zemes. Aiziet mūžībā tās laimīgās dienas, kad varēja lidot kad, kur un kā gribēju. Balto mutaitīņu vai dūru vietā lidoni sūta viensotram uguns švītras, zeme arī vairs neapbrīno lidmašīnu, bet cenšas to notriekt lejā.

Pievestie izraksti mūsdienu ērgļus nevar pārsteigt. Tas bija pasaules karā, kad uguns un asinis izveidoja aviācijas tehniku, kad gaisa varoni no personīgām un mūžībā aizgājušo lidonu klūdām mācījās un mācīja jaunākās paaudzes. Mūsu dienu lidonu māksla un viņu apbrīnojamie sasniegumi ir asinaino cīņu loģisks secinājums.

*) J. Baško savā laikā nonēma 4 ložmetējus, lai varētu paņemt līdzī bumbu lielāku kravu.

No kara darbības apskata

Viens no mūsu lidaparātiem, tipa «Ilja Muromietis», devās četras stundas ilgā meklēšanā Sapas rajonā un, veicis citus uzdevumus, nometa trīs bumbas uz pretinieku pajūgiem pie Ležaiskas, pēc tam septiņas bumbas, svarā no viena līdz pieciem pudiem, uz Prževorskas staciju, vīrs kuras gaisa kuģis 15 minūšu laikā izdarīja četrus rīkus.

Stacijā atradās pieci gara sastāva vilcieni. Vienā no šiem vilcieniem trāpīja «Ilja Muromieša» bumba, pēc tam vilcieni ap-

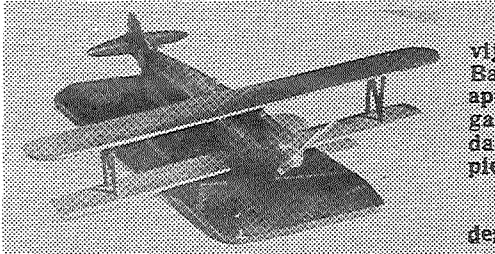
nēma līsmas, uz visām pusēm sāka lidot milzīgas uguns dzirksteles un dūmu mutuli.

Ugunsgrēks pār vilcienus plosījās visu laiku, kamēr to vēroja no «Iljas Muromieša». Dūmi nokļājas pa apkaimi vairāku kvadrātverstu platībā. Kā ziņoja vācu avīzes, mūsu gaisa kuģis bija uzspridzinājis vilcienus ar kaujas komplektu artilēriai.

Ienaidnieks zaudēja vismaz 300000 šāvienus un guva ievērojamus cilvēku zaudējumus. Dzelzceļa sa-

tiksmē tā aizmugurē uz laiku tika dezorganizēta. Milzīgo ugunsgrēku Prževorskas stacijā mūsu lidotāji nofotografēja. «Ilja Muromietis» vadīja poručīks Baško. Viņa palīgs bija poručīks Smirnovs, artilērists — štāba kapteinis Naumovs, motorists — apakšvirsnieks Skudovs. Jāņem vērā, ka bumbu mešanas trāpīgumā neviens aeroplāns pasaulē nevar pat tikt salīdzināts ar mūsu gaisa kuģiem.

«Armeiskij Vestnik», 1915. gada 21. jūnijā

So lappusīti veļtam mūsu novadnieka, Latvijas aviatoru kustības iedibinātāja Jezupa Baško piemīnāt! Pagājušā gada 27. decembrī apritēja 100 gadi kopš viņa dzimšanas, bet šogad maija beigās ģenerālim, kara lidotājam un daudz interesantu grāmatu autoram atklāts piemīnēklis viņa dzimtajā pusē.

Sagatavoja mūsu ārštata korespondenti Volodemārs ROMANOVSKIS un Jānis SILICKIS.

Piemīņas mirkli Kastīrē

Maija pēdējā sestdiena Rušonas un Aglonas pusē ienāca ar vēl nebijušiem svētkiem. Šeit vienviet pulcējās Latvijas lidotāji veterāni, lai godinātu ģenerāļa Jezupa Baško piemiņu. Viņa simtgade bija

atgādinājums par vienu no spožākajām lappusēm Latvijas aviācijas vēsturē. Kastīrē. Kas tā ir? Šodien uz šo jautājumu ļoti daudzi pateiks: pasaulslavenā lidotāja dzimtene. Pareizi. Bet, manuprāt, mēs

tagad varētu sacīt arī vairāk — še sākās novada izzināšana un apzināšana. Ar piemiņas akmeņa atklāšanu, ar dzīli dokumentētu un pārskatāmu izstādi, ar savilņojošiem atmiņu stāstījumiem, ar...

Vārdu sakot, aizsākums dzīlaj, metodiskaj un nepārtrauktaj vēstures izpētei visos tās sarežģījumos un samežģojumos.

Un tam visam kā saistījums ir mūsu sprindīto šodienas deputātes Marinas Kosteneckas novēlējums svētku dalībniekiem: «Vēlu savai Dzimtenei vienmēr tīras, mierīgas debesis». (Telegramma no Maskavas).

Cienas pilnus, nenoval-

kātus vārdus piemiņas akmeņa atklāšanas brīdī atrada Rušonas ciema padomes priekšsēdētājs Arvīds Soltdāns, Latvijas kompartijas rajona komitejas sekretāre Irīda Jansone, lidotājs veterāns Teodors Brākeris, Tautas frontes pārstāvis Arkādijs Višņevskis, Aglonas draudzes dekāns Pēteris Onckulis.

dabīgo piemiņeklī ar ērgļa atveidu. Tas novietots uz lidotāja seržanta Bonifācija Mazura kapa. Jauhinājs Latgales ērglis gāja bojā divdesmit trīsu gadu vecumā.

Aglonas kultūras nama direktore Janīna Streike, ievadot piemiņas sarīkojumu, pastāstīja par uzsāktu darbu lidotāja un viņa ģimenes locekļu dzīves izpētē. Garīguma apdvēstī bija mācītāja Pētera Onckuļa vārdi. Pulka biedram un draugam Niklasam Reinfeldam nācās pat notraukt sūro vīra asaru.

Aviācijas vēsturei, mūsu novadnieku piemiņai vel-tīte svētki noslēdzās Ciriša krastā. Te ugunskurs vedināja bijušos Latvijas lidotājus pārlūkot savas atmiņas ne tikai par iespaidiem šajā sestdienā. Dzima doma iedibināt gads-kārtēju tradīciju šādas piemiņas dienas rīkošanā. Un tā ir nepieciešama. Tā ir vajadzīga gan viņiem — bijušajiem lidotājiem, gan vēl jo vairāk — mums. Jo tikai tā mēs spēsim saglabāt savu vēsturi no iznīcības. Spēsim apzināties sevi savā tautā, savā Latvijā.

Iespaidus dzīlī cilvēciģi papildināja pirmo lidotāju atmiņu stāstījumi. Tos aizsāka jubilāra dēls un turpināja bijušie lidotāji Indriķis Morkāns, Roberts Kārklīns, Teodors Brākeris, Niklāss Reinfelds. Neviltots bija kastīrletes Anastasijas Grebežas bērniības dienu apcerējums par palkavnieku Jezupu Baško.

Tālākais ceļš veda uz Eikša kapsētu. Te tāpat notika piemiņas brīdis, ar klusuma minūti piemiņu godināja pie izcilā lidotāja kapa.

Svētku pasākumi turpinājās Aglonas pusē. Šeit jo daudzi ir ievērojuši sav-

V. ROMANOVSKIS

ATTELĀ: Piemiņas akmeņa atklāšana Kastīrē.

Jaunais Ceļš

1989. gada 3. jūnijs

Manfreds Šneps,
LVO PROFESORS

RUGTA PAMACĪBA

2. turpinājums
1906. gadā Latvijā tra-
koja kazaku sotnas, un
Trasuns uzstājās par kara
stāvokļa atcelšanu Latgalē,
pieprasīja amnestiju politi-
skajiem ieslodzītajiem.
Te nu Trasuns saņēmis Domes
priekšsēža piezīmi: va-
jagot nevis «pieprasīt»,
bet tikai «ierosināt». 5.
jūnija sēdē Trasuns uzstā-
jās par agrāro iautājumu,
par zemes nacionalizāciju
un atlāvas, mūsu acīm rau-
goties, atklātu sociālisma
propagandu: «Vajag iesākt
ar bankām, ar lieliem
tirdzniecības uzņēmumiem,
vajag iesākt ar industriju,
ar ministru un citu augsti
stāvošu personu algām (...),
lai visi valsts locekļi va-
rētu dabūt brīvas skolas,
brīvas valsts iestādes utt.»
 («Balss», 1906. g., Nr.
112).

Kad sprieda par pilsoņu
tiesībām, Trasuns uzdroši-
nājās teikt, ka Vitebskas
latviešiem 50 gadus bijis
aizliegts lietot savu valodu
un rakstus. Kāds grāfs
Heidens Trasunam iebilst:
zemniekiem esot privilēģi-
gijas kādu neesot pat
muižniekiem. Uz to Tra-
suns dod repliku: viņš va-
rēt savu godu likt kālā,
ka katrs zemnieks gatavs
mainīties ar muižnieku
privilēģijām, bet vai Hei-
dens varot dabūt muižnie-
ku, kurš gatavs ņemt zem-

nieku privilēģijas? Zālē
smieklī un aplausi. Grāfs
Heidens iesniedz sūdzību
Domes valdībai un piepra-
sa atvairošanos. Ko darīt?

Atstāstot šo gadījumu,
M. Bukšs grāmatā «Lat-
gales atmoda» (1976) at-
cerējās kādu anekdoti no
viduslaikiem. Mācītājs
Abrams no Austrijas atlā-
vies sprediķī nosodīt galma
dāmas, kuras savas valējas
krūtīs klājot ar rotu bagā-
tību: šīs dāmas neesot tā
vērts, lai ar elles dakšām
tās peklē mestu. Nākošā
svētdienā viņam pieprasa
dot atsaukumu. To spredi-
kotājs arī dara un atzīst,
ka klūdījies: šīs dāmas ne-
vis neesot, bet esot tā
vērts, lai uz elles dakšām
tās ceļu.

Atbildēdams Heidenam,
Trasuns atzīst, ka runā-
jis par Išu, no kā varot
noprast, ka zemniekiem
neesot privilēģiju. Viņš
piekritot Heidenam, ka tā
vis nav un sāk uzskaitīt:
zemniekiem esot privilēģi-
jas labot ceļus kā uz sa-
vas, tā uz kunga zemes
bez atlīdzības, nest nodok-
ļu nastu, kādu nezin ne-
viens muižnieks, bez pa-
gasta ziņas nedrīkst at-
stāt savu dzīvesvietu, bez
atļaujas nedrīkst mācīties
augstākajās skolās, ne-
drīkst būt par skolotāju
savā dzimtajā zemē, mā-
cīties skolās savu valodu

utt.
Tas bija vēl trakāk.
Sī launā asprātība izsau-
ca poļu muižnieku sašu-
tumu, un viņi iesniedza
varas iestādēm petīciju,
lai Trasunu izraidot no
gubernas 24 stundu laikā.

Ko tik visu Valsts do-
mē nebūtu paspējis saru-
nāt Francis Trasuns, ja
tā būtu darbojusies plāno-
tos piecus gadus nevis tai
lemtās 10 nedēļas?
No kurienes Francim
Trasunam tāda strīdnieka
prakse? Uz 1. valsts do-
mes laiku dzīve viņu bija
krietni vien mētājusi un
rūdījusi. Jau semināra
laikā viņš sāka cīņu par
latgaliešu valodas pa-
sniegšanu. Pusi no Mogilo-
vas diecēzes sastādīja Lat-
gales katoļi, bet garīdz-
niekiem valodu nemācīja.
Un Trasuns panāca, 1884.
gadā Pēterpils garīgajā
seminārā sāka pasniegt
latgaliešu valodu. Tam
nolūkam viņš ķeries pat
pie kara viltības, sūtījis
uz Romu anonīmu vēstuli
par latviešu pārpoļošanu,
jo nākošie baznīckungi se-
minārā nemācoties vietē-
jās valodas. Cīnoties par
valodas tiesībām, Trasuns
teicis vārdus, kas aktuāli
arī šodien:

«Aizliegties savas tauti-
bas un savas mātes valodu
— tas ir tāds pat grēks,
kā aizliegties savus vecā-

kus, savu tēvu un savu
māti».

Pirmā darbavieta viņ-
nam bija Daugavpils 1891.
gadā. Tur skolu kapelāna
amatu pildot, Trasuns ātri
vien sanāca naidā ar pa-
reizīcīgo skolu vadību.
Viņu apsūdzēja revolūcio-
nārā propagandā. Kratiša-
na gan neko nedeļa, bet
draudēja izsūtījums. Pa-
glāba katoļu baznīcas
priekšniecība, pārvedot
darbā uz Rīgu (2 gadi),
Pēterpili (3 gadi). Politi-
ka tomēr bija sekojusi, un
1896. gadā Trasunu izsū-
tīja uz Vladimīru pie Klaz-
mas (1898. gadā amnes-
tēts). Tad sekoja darbs
Latgalē, Polockā, atkal
Pēterpili — 1902. gadā
garīgā semināra profesors.

No 1905. g. Trasuns bi-
ja par Rēzeknes dekanu,
sāka izdot avīzi «Ausek-
lis». Tajā laikā Vitebskas
gubernas pilnvaroto saūl-
cē viņu ievēlēja uz Domi-
kā Latgales deputātu.

«Vieno'ī Latvijai!» Ar
tādu lozungu 1917. gadā
Rēzeknē sanāca divi Lat-
gales kongresi. Pirmāis
notika Februāra revolūci-
jas iespaidā, 1917. gada
martā tika izveidota Lat-
viešu strēlnieku pulku ap-
vienotās padomes izpildko-
mitēja — Iskolastrels ar
ģenerālštāba akadēmijas

absolventu kapteini V.
Ozolu priekšgalā. Mēnesi
vēlāk izveidojās Isko-
lastrela Latgaliešu strēl-
nieku sekcija. Tās vadītājs
Jānis Rubulis un viņa vī-
ri tad arī nodrošināja Pir-
mā Latgales kongresa
drošību.

Kongress sanāca Rēzek-
nē 26. un 27. aprīlī. Pie-
dalījās 283 delegāti un
daudz viesi. Kongresu or-
ganizēja galvenokārt Lat-
gales garīdznieki. Priekš-
sēdētājs — Francis Tra-
suns, prezidijā Nikodems

Rancāns, Kazimīrs Skrin-
da u. c.

Galvenais bija apvieno-
šanās jautājums. Francis
Kemps un viņa vadītās
pirmās Latgales politiskās
partijas (no 1916. gada)
— Latgales lauju partijas
pārstāvji bija par Latgales
autonomiju Krievijas sa-
stāvā. Šis viedoklis zaudē-
ja: Kemps ar savu grupu
39 cilvēku sastāvā kon-
gresu atstāja. Galvenais
kongresa lēmuma punkts
skan šādi:

Turpinājums sekos.

Esi sveicināta, vasara!

J. PLICA fotoetīde

PAR AUTORU: Igors Pličs ir profesionāls fotogrāfs
— šo mākslu mācījies Maskavā. Vairākus gadus strā-
dāja fotoateljē, kā viens no pirmajiem mūsu novadā sāka
nodarboties ar krāsu foto, pērnā gadā sarīkoja personā-
lizstādi. Pašlaik ir vadošā darbā dzelzsbetona kons-
trukciju cehā.

Sagaidīta ar mūziku

Kolhoza jauniešiem,
kam patīk kopīgi atpūs-
ties, šogad jau par tradi-
ciju kļūst komjaunatnes
komitejas regulāri organi-
zētie tematiskie vakari,
kurus pa vecam paradumam
varētu saukt par «ugunti-
nām».

Pēdējā no tām bija vel-
tīta vasaras atnākšanai.

Zēnus izvada armijā

Jā, tādi viņi šovakar, 26.
maijā, sēdēja kultūras na-
ma lielajā zālē goda vietā
— vēl pavisam zēni: Ai-
vars Bekis, Aleksandrs
Turubanovs, Anatolijs
Čiiss, Viktors Tolstopja-
tovs un Dmitrijs Zabalu-
jevs. Pavisam no Riebiņu
ciema šajā iesaukumā Pa-
domju Armijā aiziet septi-
ni — bez jau nosaukta-
jiem vēl Aleksandrs Kali-

Zālē smaržoja meijas, da-
libnieki sacentās ziedu un
augu kompozīciju veidoša-
nā, asprātībā, piedalījās
dažādās jautrības stafetēs
un citās atrakcijās. Tas
bija jau piektais šāda vei-
da pasākums šajā gadā.

Diemžēl šajos vakaros
sāk lezīmēties arī savas ne-
gatīvas, kopīgiem spēkiem
apkarojamas «tradīcijas».
Viens no tām ir sākuma
pastāvīga nokavēšana no
apmeklētāju puses. Tieši
tāpēc šoreiz izpalika gai-
dītā kokteiļa nobaudīšana.

Un, tomēr — vasaras
atnākšanu komjaunieši no-
svinēja draudzīgā pulkā
ar mūziku: piedalījās arī
agrofirmas vokāli instru-
mentālais ansamblis.

novs un Leonīds Rastop-
čins.

Par piemiņu no šī vaka-
ra zēniem paliks transis-
torradioaparāts «Imula»
un albums — Kolhoza un
ciema padomes dāvanas,
ziedi, kā arī tie siltie laba
vēlējumi, kurus viņiem
veltīja agrofirmas partī-
jas komitejas sekretāre
Zoja Aģafonova, kolhoza
veterānu padomes priekš-
sēdētājs Ivans Staričenoks,
agrofirmas komjaunatnes
komitejas sekretāre Guna
Bikovska un kultūras nama
direktore Jelena Sivcova.

Taču paliks arī klusa,
vārdos neizteikta smeldze
par to, ka uz šim kopē-
jām atvadām no sava cie-
ma zēniem bija atnācis tik
maz lauzu — tuvinieku,
draugu, darbabiedru...
M. GEKISA

Olimpiskā diena

Tāda diena tika rīkota pirmo reizi, par tik svarīga
notikuma vietu izvēlētā sporta bāzē pie Eikša ezera, ko
radījuši ūdens slēpošanas entuziasti. Mērķis — pateikt
savu «jā» masveidībai sportā, atbalstīt Latvijas olimpisko
komiteju. Bija skrējieni apkārt ezeram, kura apkār-
mērs ir gandrīz pieci kilometri, citas sporta sacensības.
Labākie saņēma piemiņas veltes. Kā parasti, arī šoreiz
pasākumā ņēma dalību mūsu agrofirmas fizkultūrieši.
Izcēlās A. Ceirāns, L. Valdonis un citi.

ATTELĀ: piemiņas godalgu saņem Leonīds Valdonis.

Redaktors A. RANCĀNS

Pasūtiet savu
laikrakstu
„Jaunais Ceļš“!

JAUNĀIS
CEĻŠ

Laikraksts «Jaunais Ceļš» («Новый
путь») iznāk 1 reizi nedēļā latviešu
un krievu valodā sestdienās.

Redakcijas adrese: 228273 Preiļu rajona Riebi-
ņu ciemā, agrofirma «Sarkanais Oktobris». Te-
lefons redaktoram un nodaļas vadītājam —
56732

Pasūt. 772
Met. 1100

Iespēsts Latvijas izdevniecību, poligrāfijas un
grāmatu tirdzniecības ražošanas apvienības
Daugavpils tipogrāfijā. Formāts — 1 nosa-
cīta iespiedoksnē.